

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu Kararı

Karar No: 30

Tarih: 24/1/2007

Dilekçe No.:	Dilekçe Sahibinin Adı, Soyadı Adresi	Dilekçelerin Konusu
11489	Nevin ÇELİK Demetevler 57. Sokak Sakinleri Adına ANKARA	İkinci el oto alım ve satımı yapan oto galericileri tarafından satışa sunulan araçların apartman girişlerinde, yol kenarlarında ve kaldırımlarda sergilendiği, bir çoğu LPG'li olan bu araçların, özellikle geceleri apartmanların giriş katlarındaki dükkanlarda bırakılmak suretiyle, binada ve çevrede bulunan halkın can ve mal güvenliği açısından ciddi bir tehdit oluşturduğu iddialarını içeren dilekçeler.
11490	Doğu GÜNENİRGİL Emek 8. Cadde Sakini Emek / ANKARA	
11491	Nazan SEVİNDİK Aydınlık Subayevleri Tunahan Apt. No:2/3 ANKARA	
11492	Fatma ÇETİN ANKARA	
11493	Hüseyin BAYTEMİR Demetevler 32. Cadde 62 Sokak No: 34 ANKARA	

Dilekçe Komisyonu, Şanlıurfa Milletvekili Yahya AKMAN Başkanlığında 24/1/2007 tarihli 19 uncu toplantısında, “İkinci el oto alım ve satımı yapan, ve özellikle mesken altlarında yer alan oto galericileri tarafından satışa sunulan araçların, halkın can ve mal güvenliği açısından ciddi bir tehdit oluşturduğu” iddialarını içeren dilekçeler ile Dilekçe Komisyonu Başkanlık Divanınının 30/11/2006 tarih ve 10387 numaralı kararına, Aydın Milletvekili Ahmet ERTÜRK’ün TBMM İçtüzüğü’nün 117 nci maddesi gereği yapmış olduğu itirazın değerlendirilmesi konusunu görüşmek üzere, İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Yenimahalle Belediye Başkanlığı ve Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı (Devredilen Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü) temsilcilerinin katılımı ile toplanmış ve dilekçeleri karara bağlamıştır.

I- İLGİLİ KİŞİ, KURUM VE KURULUŞLARIN AÇIKLAMALARI

TBMM Dilekçe Komisyonu, özellikle apartmanların girişlerinde faaliyet gösteren ve genellikle LPG’li olan araçların satıldığı oto galerilerin binada ve çevrede bulunan halkın can ve mal güvenliği açısından ciddi bir tehdit oluşturduğu iddialarını içeren dilekçeleri gündemine alarak ilgili kurum ve belediyelerden konu ile ilgili bürokratlar ile konuyu kanun teklifi ve önerleriyle TBMM gündemine taşıyan milletvekillerinin de katılımıyla çeşitli yönleriyle incelemiştir.

İçişleri Bakanlığı temsilcileri, oto galerilerinin halkın can ve mal emniyetini tehdit ettiğini ayrıntılı bir şekilde dile getiren, mesken altındaki oto galerilerinin şehir dışına taşınmasını öngören ve ilgili kuruluşlara gönderilen İçişleri Bakanlığı genelgesinin 2 yıldır yürürlükte olduğu, ancak genelgenin Anadolu’daki bir kaç belediye dışında, belediyeler

tarafından yerine getirilmediğinden bahisle söz konusu genelgede özetle şu ifadelere yer verildiğini açıklamışlardır:

“23/7/2004 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile itfaiye hizmetlerini yürütmek, konut ve işyerlerini yangına karşı alınacak tedbirler bakımından denetlemek bu belediyelere görev olarak verilmiştir. Keza, 24/12/2004 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren, 5272 sayılı Belediye Kanunu da, itfaiye hizmetlerini yürütmek, yangın ve sanayi kazalarından korunmak için afet ve acil yardım planlarını yapmakla belediyeleri görevli ve yetkili kılmıştır.

Öte yandan, 5216 ve 5272 sayılı kanunlarla; yangıcı, parlayıcı, patlayıcı risk taşıyan işyerleri de dahil; 1’inci, 2’nci ve 3’üncü sınıf gayri sıhhi müesseselerin ruhsatlandırılması ve denetlenmesi görevi de, il özel idaresinin yetkileri hariç, belediyelere verilmiştir.

Görüldüğü gibi belediyeler, 5216 ve 5272 sayılı kanunlardaki düzenlemelere göre, itfaiye hizmetleri kapsamında sadece yangın sırasında müdahale etmek değil, yangın çıkmadan önce, yangına ve patlamalara karşı tedbirler almak ve lüzumlu planlamaları yapmakla da görevli ve sorumludur.

Diğer taraftan 17/8/2000 tarih ve 24143 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan; Araçların İmal, tadil ve Montajı Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik hükümlerine göre , LPG’li araçların kapalı yerlerde muhafazası yasaklanmıştır.

Yukarıdaki hükümler doğrultusunda; yangın güvenliği bakımından risk taşıyan işyerlerini, halkın sağlık ve güvenliğine zarar vermeyecek şekilde, kentin belli yerinde toplamak belediyelerin görev ve yetkisi dahilinde olup, bu şartlara aykırı olan işyerlerine ruhsat verilmemesi gerekmektedir. Buna göre; Araçların İmal, Tadil ve Montajı Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik hükümlerine aykırı olarak kapalı mekanlarda LPG’li araç bulunduran oto galerilerinin ruhsatlarının iptali ve belediyeler tarafından şehir dışında bu işyerleri için tespit edilen alanlara taşınması gerekmektedir.

Bu itibarla, yukarıda işaret edilen olumsuzlukların giderilmesi amacıyla, özellikle bina girişlerinde ikinci el araç satışı yapan işyerlerinin gözden geçirilmesi, oto galerileri için şehrin belli bir yerinde toplu iş yerleri tespit edilerek mevcutların bu tür yerlere taşınması yönünde çalışmaların başlatılması gerekmektedir.”

II- HÜKÜMET TEMSİLCİLERİNİN BEYANLARI

Oto galerileri hususunda mevzuatta yer alan düzenlemelerin uygulanmasını sağlamak üzere İçişleri Bakanı imzasıyla yayınlanan genelgenin takibinden İçişleri Bakanlığının sorumlu bulunduğunu, mevzuatta yer alan zorlayıcı hükümlerde belediye sınırları içerisinde belediyelerin, belediye sınırları dışında il özel idarelerinin, sorumluluğunun bulunduğu,

3194 sayılı İmar Kanunu hükümleri gereği binaların ruhsatlandırılması ve ruhsatlandırılan binalara uygun otoparkların yapılması, eğer otopark yapılma imkânı yoksa, belli bir bedel ödemek suretiyle daha sonra belediye tarafından umumi otoparkların yapılmasının genel bir uygulama olduğu, bu çerçevede, 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda genel otoparkların yapılmasında belediyelerin görevli olduğu,

Bunun dışında, bir binaya ruhsat verilirken, ona uygun otoparkın yapılması da yine belediyelerin yetkisinde bulunduğu, belediyelere tevdi edilen 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 15’inci maddesinin birinci fıkrası (o) bendindeki hükmün, belediyenin yetki ve imtiyazlarını düzenlediği, bu hükme göre belediyelerin, çevre açısından tehlike arz eden işyerlerini kentin belirli bir bölgesine toplama hususunda yetkili ve görevli olduğu,

Yine, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’na göre belediyelerin; araçların otoparklar dışına, kaldırım üzerlerine ve kaldırımlara park edilmesini engellemek, park edilmesi durumunda gerekli cezai müeyyideyi uygulamakla da görevli bulunduğu,

Oto galerilerinin ruhsatlandırılmasında yetkinin ilçe ve ilk kademe belediyelerinde olduğu, aykırı faaliyet söz konusu olduğunda da aynı yönetmelik gereğince bunların

kapatılmasında da görevin yine ilçe ve ilk kademe belediyelerinde olduğu, işyerlerinin belli bir yere taşınmasının ise Büyükşehir Belediyesinin görev ve sorumluluğunda bulunduğu,

LPG'li araçların denetiminin il emniyet müdürlükleri tarafından yapılması gerektiği, il emniyet müdürlükleri tarafından yapılacak sıkı denetimlerle ruhsatsız LPG'li araçların tespitinin kolaylıkla yapılabileceği,

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununda, işyerlerinin ruhsatlandırılması, denetlenmesi, kapatılması, bir yere taşınması hususunda belediyelerin yetkili olduğu, fenni muayene istasyonlarındaki işlerin Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından yürütüldüğü, istasyonlarla ilgili özelleştirme çalışmalarının da hala devam ettiği,

Fenni muayenesi yapılacak araçların veya zorunlu periyodik muayenesi gelen araçların büyük bir çoğunluğunun araç muayene istasyonlarına gitmediği veya sahte evrakla fenni muayenesi yapılmış gibi trafikte dolaştıkları, bu şekilde trafikte dolaşan araçların emniyet birimleri tarafından yapılacak sıkı denetimler sonucu tespit edilebileceği ve bu araçlara gerekli yaptırımın uygulanmasının sağlanması gerektiği,

Çalışmaların mevzuat doğrultusunda yapıldığı, Zabıta Daire Başkanlığınca cadde ve sokakları işgal edenlere cezai işlem uygulandığı, özellikle Esenboğa yolu üzerinde denetim ve kontrolleri yoğunlaştırdıkları, fakat, işyerlerinin ruhsat, kuşat işlemlerinin ilçe belediyeleri tarafından yürütüldüğü, yeni ticarethane açılmasıyla ilgili olarak ilçe belediyeleri ve Büyükşehir Belediyesinin ortaklaşa çalıştıkları, şu anda zorunlu bir yaptırım olmadığı için oto galerilerinin şehir dışına çıkmaları konusunda belediye olarak bir çalışmanın yürütülmediği, bu konuda da İmar Daire Başkanlığı ile yapılan yazışmalar olduğu, ancak şimdilik kentsel dönüşüm için herhangi bir faaliyet olmadığı, bu nedenle bu konuda bir şey yapılmadığı,

Ankara Büyükşehir Belediyesinin şehir içerisinde bulunan, göz estetiğini bozan, şehre sıkıntı veren ticarethanelerin tamamının Ata Sanayi, Demir Sanayi vb. isimleriyle şehir dışına taşıdığını, bu taşımanın üç yıl içerisinde tamamlanabileceğini, İçişleri Bakanlığınca yayınlanan Genelgede belirli bir süre verilmediği için bu konunun bir sonuca bağlanamadığı, oto galerilerinin belirli bir yere taşınmasıyla ilgili Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar Daire Başkanlığının çalışmaları olduğu ancak, şu anda bu konuda söylenebilecek somut bir çalışma olmadığı,

Yenimahalle Belediyesi sınırları içerisinde 125 ruhsatlı galeri bulunduğu, İçişleri Bakanlığının yayınlamış olduğu Genelge tarihinden itibaren, konut altlarına, alanlarına hiçbir galeri ruhsatı verilmediği, iki yıl içerisinde 550'nin üzerinde rutin denetim yapıldığı, galeri ruhsatı olmadan, büro adı altında veya farklı isimler altında ruhsat alıp faaliyette bulunan 7 işyerinin ruhsatının iptal edildiği ve işyerlerinin kapatıldığı, İçişleri Bakanlığı Genelgesinin bölgedeki 125 galeriye tebliğ edildiği ve uyulması gereken kuralların hatırlatıldığı, kapalı alanda LPG'li araç bulundurulması halinde ruhsatın iptal edileceği uyarısında bulunulduğu, bu şekilde 2 galerinin kapalı alanda LPG'li araç bulunduğu tespit edilmesi nedeniyle işyerinin mühürlenerek kapatıldığı, yeterli zabıta elemanları olmadığı için, kaldırımları işgal eden, yaya bölgelerini engelleyen, bütün araçlarla ilgili işlem yapabilmeleri için özel hizmet alımına gidileceği, böylece Yenimahalle bölgesinde gelişigüzel araç park eden hiçbir araca müsaade edilmeyeceği, bu konuda Büyükşehir Belediyesinin koordinatörlüğünde bütün ilçe belediyelerinin desteğiyle galericiler sitesi oluşturarak belirli noktalarda toplanmasının soruna köklü çözüm getireceği, şu anda ilçe belediyesi olarak galerilerin belli bir mekana toplanmasıyla ilgili ciddi bir çalışmalarının olmadığını ancak sıkı ve ciddi denetimlerin devam ettiği,

belirtilmiştir.

III- KOMİSYONUN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELERİ

Konunun şehir hayatı için, sosyal hayat için çok önemli bir mesele olduğu, şehirlerde oto galerilerinin gelişigüzel, plansız ve düzensiz açıldığı, bunun hem çevre kirliliğine neden olduğu, hem de apartman girişlerinde ve yol kenarlarında yaya geçişlerini ve ulaşımı engellediği, büyük şehirlerde araç ve yaya ulaşımının son zamanlarda artan nüfus yoğunluğuyla birlikte en önemli sorunlardan biri olarak karşımıza çıktığı, özellikle oto galerilerinin gelişigüzel açıldığı semtlerde insanların kaldırımlarda yürümekte zorlandığı, can ve mal güvenliğini tehlikeye soktuğu ve çevre kirliliğine sebep olduğu,

Milletvekilleri tarafından ilgili Bakanlığa verilen soru önergelerinde ve TBMM gündemine taşınan yasa teklifinde, toptancı siteleri, sanayi siteleri, marangozcular siteleri gibi, oto galerilerinin de belediyelerce kurulacak oto galericiler sitelerine toplanmasının önerildiği, belediyelerin oto galeri siteleri yapma imkânları olmasına rağmen, özellikle belediyelerin sadece ceza kesmekle meşgul olduğu ve konuya gereken hassasiyetin gösterilmediği, Ankara Büyükşehir Belediyesinin galerileri bir yere toplayamamasının nedeninin başka amaçlardan kaynaklanıyor olabileceği, siyasette ve belediye yönetiminde galericilik yapan veya yakınları bu işlerle uğraşanlar nedeniyle bu konudaki sorunların aşılmasında aksaklıkların yaşandığı,

İçişleri Bakanlığınca yayınlanan 14/1/2005 tarihli Genelgede insanların can ve mal güvenliği açısından konunun önemi ve aciliyeti vurgulanmasına rağmen, oto galerilerinin belediyelerce belirlenecek alanlara taşınması için bir süre sınırlaması öngörülmediği, bu konuda yapılacak yeni düzenlemede mutlaka belediyelere bir süre sınırlaması getirilmesinin yerinde olacağı,

Yürürlükte bulunan yasalar bakımından bir boşluk gözükmediği, sorunun sorumlu ve uygulayıcı birimlerin, sahip olduğu yetkileri gerektiği gibi kullanmamalarından ve denetim işlevinin ilgili kurumlar tarafından etkin bir şekilde yerine getirilmemesinden kaynaklandığı,

Genelge yayımlandıktan sonra uygulayıcı birimler tarafından genelgenin uygulanıp uygulanmadığına dair İçişleri Bakanlığınca ne tür denetimlerin yapıldığı ve hangi yaptırımların uygulandığının anlaşılmadığı,

Büyükşehir Belediyelerinin mesken altlarında bulunan oto galerilerinin kentin belli yerlerinde veya ilçe belediyelerin kendi sınırları içerisinde belirleyeceği belirli yerlerde toplaması hususunda yetkili ve görevli olmasına rağmen sorumluluklarını yerine getirmediği,

14/1/2005 tarihli İçişleri Bakanlığı Genelgesinin ardından mesken altlarına oto galerisi açmak için ruhsat verilmediği görülmekle birlikte, bazı belediyelerin emlakçı, nakliyatçı, turizm firması, kiralık oto gibi iş kolları adı altında ruhsat verdiği ancak bu işyerlerinin çoğunda oto galericiliğinin yapıldığının görüldüğü,

Ayrıca, ilgililerin, mesken altlarında ikinci el araç satan oto galerilerinde herhangi bir patlama sonucu oluşabilecek can kaybından hiçbir kurum ve kuruluşun sorumluluk üstlenmeyeceğinin anlaşıldığı, bunun da konunun çözümünün aciliyetini ortaya koyduğu,

Bir çok Avrupa ülkesinde yetkili firmalar tarafından belirlenen standartlara uygun olarak yapılan LPG'li araçların yaygın olarak kullanıldığı ve araçlarda kullanılmasının, hava kirliliği, çevre açısından teşvik edildiği dikkate alındığında, Ülkemizde standartlara aykırı olarak yetkisiz iş yapan firmaların çalışmasını önleyici tedbirlerin ivedilikle alınmasına ihtiyaç gözüktüğü,

Türkiye'de yaklaşık 12,5 milyon LPG'li araç bulunduğu, bunlardan ancak yaklaşık 1,5 milyon aracın kayıtlı olduğu göz önünde bulundurulursa, Türkiye genelinde ilgili kurumlarca (Emniyet Genel Müdürlüğü) yapılacak denetimlerle kayıt dışı trafiğe çıkan LPG li araçların tespit edilip kayıt altına (ruhsatlara işlenmesi) alınmasının, periyodik muayenesinin ve denetimlerinin aksatılmadan yapılmasının can ve mal güvenliği açısından önemli olduğu,

yönünde tespit ve değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Karar:

Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu 24/1/2007 tarihinde yapmış olduğu toplantısında ikinci el oto alım ve satımı yapan, oto galericileri tarafından satışa sunulan araçların apartman girişlerinde, yol kenarlarında ve kaldırımlarda sergilendiği, bir çoğu LPG'li olan bu araçların, özellikle geceleri apartmanların giriş katlarındaki dükkanlarda bırakılmak suretiyle, binada ve çevrede bulunan halkın can ve mal güvenliği açısından ciddi bir tehdit oluşturduğu iddialarını içeren dilekçeler hakkında yukarıda yapılan tespit ve değerlendirmeler doğrultusunda:

İçişleri Bakanlığının 14/1/2005 tarihli Genelgesinde, konunun can ve mal güvenliği açısından önemi ve aciliyeti vurgulanmasına rağmen, oto galerilerinin belediyelerce belirlenecek alanlara taşınması için bir süre sınırlaması getirilmediği ve konunun sürüncemede kaldığı, bu nedenle sorunun ortadan kaldırılabilmesi için bakanlıkça düzenlenecek yeni bir genelgede mutlaka süre sınırlaması getirilmesine,

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü ve ilgili belediyelerce can güvenliğini tehdit eden bina girişlerindeki oto galerilerinin şehrin belli bir yerine taşınmasına yönelik çalışmaların öncelikle hayata geçirilmesi ve taşınma işleminin en kısa sürede tamamlanmasına,

Bu süre içerisinde ilgili kuruluşların denetimlerini aksatmadan sürdürmelerine ve bina önlerini, park girişlerini, yaya geçişlerini, apartman bahçe ve girişlerini engelleyen araçlarla ilgili gerekli işlemlerin yapılmasına, konunun takibinin sürdürülmesine,

İlgili kurumlarca, Türkiye genelinde yetkisiz ve standart dışı LPG montaj ve tadilatı yapan işyerlerine yönelik gerekli denetimlerin sürdürülmesi ve süresi içinde standartlara uygun olarak çalışmalarına başlamayan işyerlerine gerekli yaptırımın uygulanmasına,

3071 sayılı Kanun ve Meclis İçtüzüğü'nün ilgili maddeleri gereğince, itiraz yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar verildi.

Yahya AKMAN
Şanlıurfa Milletvekili
Başkan

Alaettin GÜVEN
Kütahya Milletvekili
Başkanvekili

Kenan ALTUN
Ardahan Milletvekili
Sözcü

Ali TEMÜR
Giresun Milletvekili
Katip Üye

Abdülmecit ALP
Bursa Milletvekili
Üye

Mustafa EYİCEOĞLU
Mersin Milletvekili
Üye

Cahit CAN
Sinop Milletvekili
Üye

Mahmut GÖKSU
Adıyaman milletvekili
Üye

Toplantıya Katılmadı
Muharrem CANDAN
Konya Milletvekili
Üye

Toplantıya Katılmadı
Faruk KOCA
Ankara Milletvekili
Üye

Şevket ARZ
Trabzon Milletvekili
Üye

Toplantıya Katılmadı
Zeynep Damla GÜREL
İstanbul Milletvekili
Üye

Toplantıya Katılmadı
Ali Rıza GÜLÇİÇEK
İstanbul Milletvekili
Üye

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu Kararı

Karar No: 31

Tarih: 24/01 /2007

Dilekçe No.:	Dilekçe Sahibinin Adı, Soyadı Adresi	Dilekçenin Konusu
11516	Ahmet ERTÜRK Aydın Milletvekili	Dilekçe Komisyonu Başkanlık Divanının 30/11/2006 tarih ve 10387 numaralı kararına Aydın Milletvekili sayın Ahmet ERTÜRK' ün TBMM içtüzüğünün 117'nci maddesi gereği yapmış olduğu ve kısaca dilekçe sahibinin 2556 Sayılı Kanuna göre kazandığı en son Yüksek Yargı Tazminatı ve sair haklarına intibakının yapılması ve 2802 Sayılı Kanunun uygulamasından doğduğunu iddia ettiği mağduriyetinin giderilmesini içeren itiraz dilekçesi.

Dilekçe Komisyonu Başkanlık Divanının 30/11/2006 tarih ve 10387 numaralı kararına Aydın Milletvekili sayın Ahmet ERTÜRK' ün TBMM içtüzüğünün 117'nci maddesi gereği yapmış olduğu itiraz, TBMM Dilekçe Komisyonu 19. Genel Kurulu Toplantısında ikinci gündem maddesi olarak değerlendirilmiştir.

Toplantıya itiraz sahibi Aydın Milletvekili Ahmet ERTÜRK' ün yanı sıra, dilekçe sahibi ile ilgili kamu kurumu olan Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığından temsilciler katılarak konuyla ilgili açıklamalarda bulunmuş ve itiraz dilekçesi Komisyonca karara bağlanmıştır.

Komisyon Başkanı Şanlıurfa Milletvekili Yahya AKMAN toplantının başında yaptığı açıklamada; dilekçenin ilk başvurusu üzerine Sosyal Güvenlik Kurumu ile yapılan yazışma neticesinde ayrıntılı bir cevabın alındığını, kısaca, dilekçenin durumuyla ilgili olarak bir hak mağduriyetinin söz konusu olmadığını, iddianın yargıya da intikal ettirildiğini, kendisini doğrudan ilgilendiren kanun değişikliğinin zaman içerisinde gerçekleştiğini ve bu kanundan da dilekçenin yararlandırıldığını, idari anlamda kendisiyle ilgili bir işlem yapılamayacağı hususunun başvuru sahibine bildirildiğini belirtmiştir.

I-İLGİLİ KİŞİ, KURUM VE KURULUŞLARIN AÇIKLAMALARI

Dilekçe Komisyonu Başkanlık Divanının 30/11/2006 tarih ve 10387 numaralı kararına itiraz eden Aydın Milletvekili sayın Ahmet ERTÜRK'ün açıklamaları:

Dilekçenin beraber hâkimlik görevi yaptığı arkadaşlarıyla aralarında emekli maaşında farklılık gördüğünü, dilekçenin iki derece alması gerektiği yönündeki başvurusu üzerine ilgili kurumların, bir derece arttırdığı, bir derece daha artırılmasıyla ilgili talebine ise olumsuz yanıt aldığını, hukuki yollardan da sonuç alamadığını, ilgili kurumlarla yaptığı yazışmalarından sonra, Dilekçe Komisyonuna müracaat ettiğini, Komisyonun verdiği kararda da mağduriyetinin giderilmediğini ve eksik maaş almaya devam ettiğini, dilekçenin bir hak kaybı olduğu yönünde kendisine müracaat ettiğini, kendisinin bu nedenle kararın bir daha gözden geçirilmesi, değerlendirilmesi yönünde itiraz dilekçesi verdiğini bildirmiştir.

Dilekçe sahibi Mehmet Cengiz Çoğulu'nun açıklamaları:

2556 sayılı Kanun'a göre en son maaş derecesini hakedip, birinci sınıf hâkimliğe ayrıldıktan ve Yargıtay ve Danıştay'a seçilme hakkını da kazandıktan sonra emekliye ayrıldığını, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu çıkıncaya kadar, emsal emekli hâkimlerle birlikte aynı maaşı ve aynı tazminatı aldığını, Kanunun yürürlüğe girmesinin ardından emsalleri ile maaşları arasında fark oluştuğunu, bu farkın giderilmesi ve intibakının yapılması gerektiğini belirtmiştir.

II-HÜKÜMET TEMSİLCİLERİNİN BEYANLARI

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Temsilcileri:

2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu kapsamında aylık ödenen kişilere ilk defa 1987 yılında 270 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1'inci maddesiyle, yüksek hâkimlik tazminatı ödenmesinin öngörüldüğü, birinci sınıfa ayrılmış ve Yargıtay, Danıştay üyeliğine seçilme hakkını kaybetmemiş bulunan hâkim ve savcılardan birinci sınıfa ayrıldıktan sonra geçirdikleri hizmet sürelerini üç yılı tamamlamış bulunanlara 650 gösterge rakamı esas alınarak yüksek hâkimlik tazminatı ödenmesinin sağlandığı,

2'nci maddesiyle, 1'inci madde kapsamına dâhil bulunanlardan yüksek hâkimlik tazminatı almaya müstahak oldukları tarihten itibaren bu görevlerde en az iki yıl çalıştıktan sonra emekliye ayrılanlara, anılan maddeye göre bulunacak miktarın tamamı hayatta buldukları sürece Emekli Sandığına ödenmesi ve faturası karşılığında hazineden tahsil edilmesinin düzenlendiği,

Yine bu düzenleme gereği, tazminata müstahak bulunanlardan kamu ve özel sektörde görev alanlarla, serbest meslek icra edenlere bu tazminatın ödenmeyeceğinin açık bir şekilde yazıldığı, daha sonra 1993 yılında 486 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1'inci maddesiyle, 270 sayılı Yüksek Hâkimlik Tazminatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 1'inci maddesindeki cetvelin değiştirildiği, birinci sınıfa ayrılmış Yargıtay, Danıştay üyeliğine seçilme hakkını kaybetmemişlerin göstergeleri 3500'e, birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve savcılarının 1500'e çıkartıldığı, yine, 1997 yılında 570 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle, anılan cetvelin değiştirildiği, birinci sınıfa ayrılmış, bu sınıfa ayrıldığı tarihten itibaren de meslekte üç yılını doldurmuş, Yargıtay ve Danıştay üyeliğine seçilme hakkını kaybetmemiş bulunan hâkim ve savcılara 4500, diğer birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve savcılara da 2000 gösterge rakamı esas alınarak memur maaş kat sayısı ile bulunan tutar da yüksek hâkimlik tazminatı olarak ödenmesinin getirildiği,

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun ek 68'inci maddesi, makam tazminatı ve yüksek hâkimlik tazminatı ödenmesi gereken görevlerde toplam iki yıl bulduktan sonra emekliye ayrılanlara makam ve yüksek hâkimlik ve temsil ve görev tazminatları, buldukları en üst görevin esas alınarak ödenmesini emrettiği, tazminatların, emekli, dul ve yetimlerden yönetim, denetim, danışma ve tasfiye kurulu üyeliği dâhil olmak üzere kamu kesiminde veya özel kesimde, her ne suretle olursa olsun aylık ve ücret mukabili görev alanlara ve gerçek usulde gelir vergisi mükellefi olmalarını gerektirecek şekilde ticari veya sınai faaliyette veya serbest meslek faaliyetlerinde bulunanlara ödenmeyeceğinin emredildiği, ancak, 547 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 13'üncü maddesi ile 270 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin yüksek hâkimlik tazminatı ödenmesiyle ilgili beşinci ve yedinci fıkralarının yürürlükten kaldırıldığı, böylece, makam ve yüksek hâkimlik tazminatlarının ilgilinin kamu ve özel kesimde görev almaları halinde kesilmesine ilişkin hükümlerin yürürlükten kaldırıldığı,

2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'nun 103'üncü maddesi "Bu Kanuna tabi personelin aylıklarının hesabında, devlet memurlarının aylıklarına esas olan gösterge tablosu ve kat sayı ile bu kanuna ekli ek gösterge cetvelindeki unvan ve derecelere göre belirlenen ek gösterge rakamları dikkate alınır." hükmünü amir olduğu,

31/3/2006 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan 21/3/2006 tarihli ve 5473 sayılı Değişik Adlar Altında İlave Ödemesi Bulunmayan Memurlara ve Sözleşmeli Personele Ek Ödeme Yapılması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 5'inci maddesi (b) bendinin ikinci cümlesiyle, 15/4/2006 tarihinden itibaren maddede bahsi geçen (I) sayılı ek gösterge cetvelinin (c) sırasında yer alan birinci sınıfa ayrılmış, bu sınıfa ayrıldığı tarihten itibaren de meslekte üç yılını doldurmuş, Yargıtay ve Danıştay üyeliğine seçilme hakkını kazanmış birinci sınıf hâkim ve savcılarının ek gösterge rakamlarının 5800'den 6400'e çıkartıldığı,

Buna göre, yüksek hâkimlik tazminatının 270 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca, 1/3/1987 tarihinden itibaren ödenmeye başlanıldığı, 486 ve 570 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerin bu tazminattan yararlanacakların kapsamı ile uygulanacak gösterge rakamlarını değiştirdiği, 486 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle, birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve savcılarının yüksek hâkimlik tazminatından yararlandırıldığı, 2802 sayılı Kanun'a ekli (I) sayılı ek gösterge cetveli hâkim ve savcılarının yararlanacakları ek göstergeler, görev unvanları ve birinci sınıf hâkim ve savcılığa ayrıldıktan sonra geçirdikleri hizmet süreleri dikkate alınarak sınıflandırmaya tabi tutulduğu ve farklı olarak tespit edildiği, ayrıca, görev tazminatı ödenmesine ilişkin usulleri belirleyen 2002/2346 sayılı Bakanlar Kurulu kararının 1'inci maddesiyle, makam ve yüksek hâkimlik tazminatı 6000 ve altında olanlar için görev tazminatı göstergeleri belirlendiği,

Dilekçinin, şu anda 7000 makam göstergesi ve 17000 temsil göstergesi üzerinden 2.569 lira 66 kuruş aylık, 102 lira 79 kuruş da vergi iadesi yerine geçen ek ödeme aldığı,

Herhangi bir şekilde emsali olan başka bir kişinin kendisinden fazla aldığını düşünüyorsa, bununla ilgili bir tespiti varsa veya örnek gösterebilirse, bunun da ayrıca değerlendirilebileceği,

1/4/1980 tarihinden itibaren, 1'inci derecenin 4'üncü kademesinde 600 ek gösterge üzerinden 1980 yılında aylık bağlandığı, 1987 yılında ilk defa yüksek hâkimlik tazminatı ödenmesi imkânı getirildiği yani, dilekçinin emekli olduktan yedi yıl sonra bu tazminatın ödenmeye başlanıldığı, kadro ve unvan bazına dayalı ek 9'uncu maddeye göre, aynı rütbe ve sınıfta hizmet yapan kişilere de aynı hakkın tanındığı, dolayısıyla, daha sonra çıkan yasalar çerçevesinde öngörülmüş haklarında emeklilere yansıtıldığı,

1988 tarihinde, Emekli Sandığına, birinci sınıfa ayrılanların tespiti ve yüksek hâkimlik tazminatından yararlandırılıp yararlandırılmayacakları hususlarının Adalet Bakanlığına sorulduğu, Adalet Bakanlığının cevabi yazıları doğrultusunda işlem yapıldığı, aynı sebeple, 12/1/1988 tarihli yazı ile Adalet Bakanlığıyla yazışıldığı, Adalet Bakanlığından alınan 22/2/1988 tarihli ve 12355 sayılı yazıda, dilekçinin 31/8/1977 tarihinde birinci sınıfa ayrılması gerektiği ve Yargıtay üyeliğine seçilme hakkını kaybetmediğinin bildirildiği, üç yılını doldurma şartına göre, Adalet Bakanlığının yazısı üzerine, iki yıl, altı ay, altı gün birinci sınıfta hizmeti geçmiş olduğu görülen dilekçinin, üç yılını doldurmadığı için bu hükümden yararlandırılmadığı,

Dilekçinin 12/2/2004'te müracaat ederek, birinci sınıfa ayrılış tarihinin 1975 yılı olduğunu iddia ettiği, buna istinaden tekrar Adalet Bakanlığıyla tekrar yazışıldığı, 9/4/2004 tarihinde alınan cevaba göre, 31/8/1975 tarihinde ikinci dereceye ayrıldığı savıyla, mülga 2103 sayılı Kanuna göre ikinci derecedeki müktesepden yapılan hizmetler de birinci sınıfa ayrılmada, birinci sınıfta geçmiş hesabı yapılmasını gerektirdiği, yasanın amir hükmünü de göz önüne alarak, Adalet Bakanlığının Emekli Sandığına dilekçinin, birinci sınıftaki hizmetinin dört yıl, dört ay, on sekiz gün olarak yeniden tespit ederek bildirdiği,

5434 sayılı Kanununun 117'nci maddesi... 116'yla başlayan 32'nci kısmın zamanaşımıyla ilgili hükümleri serdettiğini, bu kapsamda 117'nci maddenin "Bu kanun gereğince çeşitli haklarda ödenecek paralardan istihkak kesp edildiği tarihten itibaren beş yıl

sonuna kadar alınmayan veya yazıyla müracaat ederek alamayanlar Sandık lehine zaman aşımına uğrar.” hükmünü amir olduğu,

Emekli Sandığının çok geniş ve çağdaş bir yorum yaparak, kişinin müracaat tarihini takip eden ay başından veya Adalet Bakanlığının dört yıl, dört ay, on sekiz gün kıdemi olduğunu belirttiği tarihten değil, Adalet Bakanlığının yanlış bildirmesi de göz önüne alınarak, dilekçinin müracaat tarihinden beş yıl geriye gidilerek, 117’nci madde hükmüne göre, bu tazminatlarından yararlandırıldığı, üç yılını doldurmuş kişilerin de aynı kapsamda değerlendirildiği,

Dilekçiye, beş yıl geriye dönük tazminat ödendiği, dilekçinin beş yıldan da geriye - 1987 yılına kadar- gidilmesini istediği, ayrıca, faizsiz olarak ödenen tazminata faiz yürütülmesiyle ilgili Ankara 9. İdare Mahkemesinde Emekli Sandığı aleyhine dava açtığı, Ankara 9.İdare Mahkemesinin 2004/2506 esas ve 2006/985 karar numarasıyla sonuçlandığı davada, dilekçinin ödenen paraların yasal faiziyle birlikte tediyesi talebini kabul ettiği, ancak, 117’nci madde uygulamasına yönelik olarak, beş yıldan daha geriye dönük ödeme yapılmasıyla ilgili talebini ise reddettiği,

En son 5435 sayılı Kanunla, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu’na eklenen geçici 1’inci maddeye göre, daha geniş bir yorum yapıldığı, 270 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin; dilekçiye uyan bölümüne göre, birinci sınıfa ayrılmış ve bu sınıfa ayrıldığı tarihten itibaren üç yılını doldurmuş, Yargıtay ve Danıştay üyeliğine seçilme hakkını kaybetmemiş bulunan bir hâkim ve savcının göstergesini 4500 olarak belirlerken, geçici 1’inci maddeye göre, “birinci sınıf hâkim ve savcılıkta üç yılını doldurup Yargıtay ve Danıştay üyeliğine seçilme hakkını kaybetmemiş” kavramını daha geniş yorumlayarak, 4500 olan göstergesi 7000, bunun karşılığında da 17000 temsil göstergesi uygulanarak, aylıkların yasa müracaat tarihinden itibaren de buna göre arttırıldığı,

Şu anda, dilekçiye ödenen emekli aylığının emsalleriyle bir farklılık içermediği, Emekli Sandığı tarafından yapılan işlemde bir hata veya eksiklik bulunmadığı,

270 sayılı Yüksek Hâkimlik Tazminatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de sekiz sınıfın bulunduğu, dilekçiye unvanların altındaki en yüksek göstergenin uygulandığı, emsal ile ilgili bir farklılığın olmasının mümkün olmadığı, dilekçinin unvan ataması olduğuna yönelik, Teftiş Kurulu Başkanlığı, Genel Müdürlük, APK Kurul Başkanlığı veya Yargıtay üyeliği gibi bir durumu varsa, onun ayrı bir konu olduğu ve ayrıca değerlendirilebileceği,

bildirilmiştir.

III- KOMİSYONUN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELERİ

Dilekçinin hak kaybına uğradığı yıllar için yasa gereği geriye dönük tahsilat yapma imkânı kalmadığı, bununla alakalı olarak yargıya da gidildiği ve mahkemenin bu talebi reddettiği, ancak, dilekçinin durumunu ilgilendiren bir kanun değişikliğinin zaman içerisinde yapılmış olduğu ve bundan da yararlandırıldığı, durumuyla ilgili olarak şu anda emsalleriyle aralarında bir fark olmadığının görüldüğü,

5 yıldan daha geriye ödemenin yapılabilmesi için 2802 sayılı Kanunda değişikliğe ihtiyaç bulunduğu, dilekçinin 7000 makam ve 17000 temsil göstergesi üzerinden emekli maaşı aldığının belirlendiği, emsali olan başka bir kişinin kendisinden fazla emekli aylığı aldığı ile ilgili bir tespiti varsa bunun Emekli Sandığı tarafından da değerlendirileceğinin bildirildiği,

Komisyonun daha önce verdiği karar çerçevesinde; dilekçinin, idarî olarak düzeltilebilecek eksikliğin devam ettiği yönündeki ısrarını, müşahhas delillerle ortaya koymasının zorunlu olduğu, idarenin halihazırda; gerek Komisyon huzurunda yapmış olduğu sözlü, gerekse yazılı açıklamalarında, idari işlemlerinde bir yanlışlık olmadığı kanaatini sürdürdüğü, sunulan verilerin bu düşüncüyü değiştirecek nitelikte olmadığı,

Konunun yargıya intikal eden boyutu ve kanun düzenlemesi gerektiren yönüyle Komisyonun görev alanının dışında olduğu, Komisyonun itiraz konusu kararının isabetli olduğu yönündeki kanaatin tüm üyelerce paylaşıldığı, yönünde tespit ve değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Karar:

Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu, 24/1/2007 tarihinde yapmış olduğu toplantıda 2'nci gündem maddesi olarak ele aldığı ve Dilekçe Komisyonu Başkanlık Divanınının 30/11/2006 tarih ve 10387 numaralı kararına Aydın Milletvekili sayın Ahmet ERTÜRK'ün TBMM İçtüzüğü'nün 117'nci maddesi gereği yapmış olduğu ve kısaca, dilekçe sahibine 2556 sayılı Kanuna göre kazandığı en son Yüksek Hakimlik Tazminatı ve sair haklarına intibakının yapılması ve 2802 Sayılı Kanunun uygulamasından doğduğunu iddia ettiği mağduriyetinin giderilmesini içeren itiraz dilekçesi hakkında yapılan tespit ve değerlendirmeler sonucunda;

Dilekçinin hak kaybına uğradığı yıllar için yasa gereği geriye dönük tahsilat yapma imkânı kalmadığı, bununla ilgili olarak yargıya da başvurduğu ve mahkemenin bu talebini reddettiği, ancak, dilekçinin durumunu ilgilendiren bir kanun değişikliğinin zaman içerisinde yapılmış olduğu ve bundan da kendisinin yararlandırıldığı, durumuyla ilgili olarak şu anda emsalleriyle aralarında bir fark olmadığını görüldüğü,

Dilekçinin daha geriye dönük tahsilatını gerçekleştirebilmesi için ilgili yasada değişikliğe gidilmesi gerektiğinin anlaşıldığı,

Komisyonun, gerçekleşmiş olan iş ve işlemlerde mer'i mevzuata aykırılık olamadığı yönündeki düşüncesinin, yeniden gerçekleşmiş olan inceleme kapsamında da değişmediği ve dilekçinin, iddialarını destekleyecek somut belge sunması durumunda konunun Sosyal Güvenlik Kurumunca yeniden değerlendirilebileceği hususunun da tespiti çerçevesinde, 3071 sayılı Kanun ve Meclis İçtüzüğü'nün ilgili maddeleri gereğince, itiraz yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar verildi.

Yahya AKMAN
Şanlıurfa Milletvekili
Başkan

Alaettin GÜVEN
Kütahya Milletvekili
Başkanvekili

Kenan ALTUN
Ardahan Milletvekili
Sözcü

Ali TEMÜR
Giresun Milletvekili
Katip Üye

Abdülmecit ALP
Bursa Milletvekili
Üye

Mustafa EYİCEOĞLU
Mersin Milletvekili
Üye

Cahit CAN
Sinop Milletvekili
Üye

Mahmut GÖKSU
Adıyaman milletvekili
Üye

Toplantıya Katılmadı
Muharrem CANDAN
Konya Milletvekili
Üye

Toplantıya Katılmadı
Faruk KOCA
Ankara Milletvekili
Üye

Şevket ARZ
Trabzon Milletvekili
Üye

Toplantıya Katılmadı
Zeynep Damla GÜREL
İstanbul Milletvekili
Üye

Toplantıya Katılmadı
Ali Rıza GÜLÇİÇEK
İstanbul Milletvekili
Üye